

celebret, revocatis privilegiis, alias Monachis inclusis, de quibus Emin. Bona, concessis. Hinc. Suarez disp. 87. sect. 2. Fagundez in primum præcep. lib. 2. cap. 21. n. 4. & alii arguunt culpæ lethalis contrafacientes tamquam delinquentes in re gravi; limitant tamen in casu gravis necessitatis, ut cum dandum est Viaticum infirmo in periculo vitæ constituto, audiendum est Sacrum in die Festo & hujusmodi, necnon in casu specialis dispensationis, & privilegii.

MENSE SEPTEMBRIS.

CAS. I. Puella undecim annorum habuit copulam incompletam cum viro, in confessione autem se accusavit tantummodo se habuisse tactus inhonestos cum illo, reticens copulam, partim ex rubore, partim quia ignorabat modum se explicandi, parata tamen totum fateri, si a Confessario fuisset interrogata, ut putabat; sed cum Confessarius eam non interrogaverit, ita confessionem absolvit. Q. an fuerit valida ejus confessio.

Respondeo affirmative: non quidem quod puella sufficienter expressit peccatum suum, dicendo, se habuisse tactus inhonestos cum viro; copula enim, quantumvis incompleta, utpote participans diversimode à puris tactibus inhonestis malitiam specificam luxuriæ, explicanda est in confessione secundum suam individuationem, ut ex propos. damn. ab Alexan. VII. ordine 25. & ex communi fidelium praxi colligit Dominicus Viva; sed quia reticens copulam ex ignorantia modi se explicandi, quod, attenda ejus parva ætate, & animo alias parato ad totum ingenue fatendum, si a Confessario, ut putabat, fuisset interrogata; credibile est, fuisse præcipuum motivum ejus reticentiæ, bona fide potius, quam malitiose confessionem suam sine expressione copulæ absolvit; per hujusmodi autem bonam fidem, seclusa positiva malitia, satis probabiliter potest puella ista excusari à non servata omnimoda integritate suæ confessionis; ut in simili docet Altarius libro 5. verbo *Confessio* n. 55. de eo, qui numquam confessus sit numerum peccatorum, quod a Confessario non fuerit interrogatus, quem, dicit, si abfuit malitia, satisfacere explicando postea numerum, & negligentiam in præteritis confessionibus, quin easdem repetat; licet, ut postea subdit, tutius esset id per confessionem generalem præstare. Ergo etiam puella in casu nostro, adveniente majori cognitione, suæ obligationi satisfaceret explicando omissam copulæ incompletæ individuacionem.

CAS. II. Clericus ordinatus in sacris anno elapso, in quo festum Sancti Laurentii Justiniani accidit die Dominica, ex devotione erga dictum sanctum, Officium ejus transtulit ad primam diem non impeditam, quamvis in Breviario sit ad libitum; eaque die aliud Officium non recitavit. Q. an satisfecerit suæ obligationi.

Respondeo negative, nisi id fecerit bona fide; putans etiam Officium Sancti ad libitum esse transferendum. Ratio est, cum S. R. C. pluribus in Decretis à P. Merati citatis tom. 2. p. 1. sect. 3. cap. 10. in novis observ. & addit, ad Gavant. comment. declaravit, hujusmodi Officia occurrentia in die impedita alio Officio de præcepto non esse transferenda. Clericus nos-

ter ea die, qua Officium S. Laurentii Justiniani translatum recitavit, omisso alio, quod fuisset de præcepto recitandum; data opera, & pro libito suo unum Officium in aliud mutavit, & sic formam à S. Pio V. præscriptam ea die non servavit, ac proinde nec suæ obligationi satisfecit, ut idem Summus Pontifex ibidem declarat, dicens: *neminem ex his, quibus hoc dicendi, psallendique munus necessario impositum est, nisi hac sola formula satisfacere posse.* Nec juvat Clericum nostrum illud proloquium apud Theologos moralistas commune: *Officium pro Officio.* Quia hoc intelligendum est, quando mutatio accidit ex errore, ex inadvertentia, bona fide; non enim est præsumendum, Ecclesiam velle obligare ad duo Officia eadem die recitanda illum, qui sine culpa est: non autem quando mutatio fit voluntarie, & data opera, adeoque culpabiliter. Ita Bellarm. Regin. Homobon. Gavantus, Rosign. aliique magis communiter.

CAS. III. Andræas Sacerdos celebrans Missam defunctorum pro patre Antonii, à quo recepit eleemosynam, dicit Orationem, quæ in Missali assignatur pro patre. Q. an bene.

Respondeo negative. Ratio est, quia hujusmodi Oratio posita in Missali pro patre, assignatur tantum pro patre ipsiusmet Sacerdotis celebrantis, ut ostendit titulus, qui eidem præficitur; non bene ergo dicitur pro patre ejus, qui tribuit eleemosynam, nam alius dicit Gav. tom. 1. part. 4. tit. 18. de Rubr. Missar. pro defunctis n. 13. de patre cujuscumque non convenit Oratio in ore Sacerdotis, ut patet audienti.

MENSE OCTOBRIS.

CAS. I. Rusticus Diocesis Bononiensis in die festo Sancti Petronii summo mane, negotiorum causa, profecturus est Mutinam. Q. an, & ubi teneatur Missam audire.

Respondeo, nullibi teneri Missam audire: non in territorio Bononiensi, cujus supponitur incola, & à quo summo mane discedens proficiscitur Mutinam; quia præceptum audiendi Sacrum die festo, utpote affirmativum, obligat quidem toto illo tempore, quod concluditur ab aurora ad meridiem ejusdem diei, plus minusve, sed non obligat pro aliqua determinata dicti temporis hora, adeoque in qualibet bene visa impleri potest. Rusticus ergo noster, antequam iter aggrederet, non tenebatur implere præceptum auditionis Sacri, sed poterat differre ad meridiem usque; si igitur circa hanc horam jam creditur extra territorium à quo liberum illi erat egredi, in ipso Sacrum audire non tenebatur; sed neque extra territorium teneatur; quia extra territorium, in quo festum non celebratur, non urget præceptum audiendi Missam, quippe quod locum afficit, non personas; nullibi ergo tenetur: Ita Dian. part. 1. tr. 10. resol. 14. Palaut, Antonius à Spiritu Sancto, Sanchez, Girib. & alii. Limitant hanc sententiam, alioquin communem, primo Naldus: dummodo iter faciens circa meridiem jam sit è territorio egressus; alias Missam audire, vel tenebatur antequam iter aggrederet, si prævidit non posse alibi audire; quia qui prævidet, se impeditum iri ab impletione præcepti, tenetur prævenire; vel

teneretur postea ubicumque opportunitas Missam audiendi ei se præsentet; quia ut dictum est, præceptum respectu illius adhuc urget. Secundo Felix Potestas: dummodo causa egrediendi à territorio sit vera, & absit fraus; ut dicitur de absolutione à reservatis, hæc nemini patrocinator. Tertio Suarez: Dummodo nullum adsit periculum scandali, nullaque sit constitutio vel Episcopalis, vel Synodalis, quæ omnino servanda esset, sicuti & consuetudo, si quæ pie, & sancte introducta reperiretur, ut de facto reperiri apud plerosque populos idem Doctor censet.

CAS. II. Famulus se accusat in confessione, quod de mandato sui heri furatus est modium tritici, de quo tamen nihil ipse participavit: Confessarius eundem obligat ad restitutionem, si herus ipse non restituat. Q. an juste.

Respondeo affirmative. Ratio est, quia tam jubens, seu mandans, quam exequutor, seu mandatarius sunt causa totalis furti, licet illi magis principaliter, iste vero minus: uterque igitur tenetur ad integram restitutionem rei ablatae; jubens quidem, seu mandans prius, & independentem, ut ita dicam, à quocumque alio, utpote causa principalior; exequutor vero, seu mandatarius in defectu illius. Juste igitur Confessarius in casu nostro obligat famulum ad restitutionem tritici ablati de mandato heri, si herus ipse non restituat. Nec juvat, quod nihil famulus participaverit; nam hoc inducit utique aliam obligationem in heri ad restituendum prius, & ex integro, ut pote ille, apud quem res ablata reperitur, vel à quo consumpta est; at non eximit ipsum famulum ab obligatione restituendi, si herus non restituat; sicuti non eximeretur ab obligatione reparandi damna, si quæ forte de alterius jussu, vel mandato intulisset, per hoc, quod nihil in re lucri percepisset: ita communiter.

CAS. III. Idem famulus impotens de præsentem ad restituendum, pro quiete suæ conscientiaë petit per alium à domino tritici condonationem, eamque obtinet. Q. an per hujusmodi condonationem etiam herus dicti famuli sit absolutus in conscientia ab obligatione restituendi.

Respondeo negative. Ratio deducitur ex mox dictis, quia herus, utpote mandans, est causa principalis, famulus autem minus principalis: Jam vere licet absoluta ab obligatione restituendi causa magis principalis ab eo, cui furatum est, censeatur, & sit absoluta etiam causa minus principalis; non sic è converso, ut docent communiter Doctores; sed sicuti restituente causa minus principali in defectu principalioris, hæc adhuc tenetur illi damnum compensare; ita supposita etiam condonatione facta causæ minus principali, adhuc principalior tenetur restituere: ergo herus in casu nostro non est à sua obligatione absolutus. Nec juvat, quod forte Dominus tritici ignoret, causæ condonet, & putet etiam principaliori se condonare; quia profecto motivum, quo ad condonandum inducitur, est impotentia perentis; ergo hunc solum, & ex tali motivo ab obligatione restituendi absolvit.

MEN-

CAS. I. Sejus vocatus ad ferendum testimonium circa patrimonium, sciebat ficte ab amico constitui pro quodam Clerico; ut amicitia deferret, testatus est falsum. Q. an possit à quolibet simplici Confessario absolvi.

Respondeo affirmative. Ratio est, quia licet Sejus in casu nostro graviter peccaverit, & insuper excommunicationem incurrerit latam in Synodo lib. 2. cap. 8. contra testes deponentes falsum circa bona patrimonii; tamen in nullam reservationem incidit: non ratione peccati, quia in tabella castuum reservatorum reservatur solummodo peccatum constituentium patrimonium fictitium; & de peccato testium deponentium nulla fit mentio; non ratione excommunicationis; quia ejus absolutio in Synodo nulli reservatur, ut legenti patebit; si autem eam reservatam voluisset, expressisset utique, sicuti expressit de excommunicatione lata contra sponsos de futuro; si cohabitantes invicem se cognoscant: ergo potest à simplici Confessario absolvi.

CAS. II. Sponsus de futuro frequenter cogitat de copula habenda cum sponsa post contractum matrimonium per verba de præsentem; de eaque morose delectatur. Q. an peccet lethaliter.

Respondeo affirmative, si sit vera delectatio sensibilis, & non purum desiderium, excludens quemcumque actuale affectum malum de copula futura, habenda tempore, quo, contracto matrimonio per verba de præsentem licita erit. Ratio est, quia talis sensibilis delectatio de præsentem habita appetitus sensitivi non habet pro objecto copulam futuram, ut futuram, sed copulam, quam veluti præsentem apprehendit, & cujus, vel saltè pollutionis de præsentem est veluti inchoatio, & causa: Cum igitur sponso de futuro copula non sit de præsentem licita, si de ea delectatur, vere delectatur de objecto graviter malo, ut patet; & sic graviter quoque peccat. Ita Sanchez, Bossius, Girib. & alii.

CAS. III. Mævius, & Theresia, ex dispensatione Ordinarii, contracto Matrimonio per verba de præsentem tempore prohibito sine solemnibus, transacto eodem tempore, perunt à simplici Sacerdote, ut Missam dicat pro sponsis, ac benedicat de more nuptias. Q. an iste simplex Sacerdos licite possit.

Respondeo negative. Ratio est, quia Benedictio nuptiarum, utpote solemnitas ipsius matrimonii, est de jure ejus, cujus est matrimonio assistere, sicque proprii contrahentium Parochi: non potest ergo alter à proprio Parochi, sive simplex Sacerdos sit, sive etiam alter Parochus, licite nuptias benedicere, nisi id faciat de licentia proprii Parochi; & si absque ejus licentia benedicere auderet, incurreret ipso jure pœnam suspensionis impositam à Trid. sess. 24. c. 1. & reservatam quoad absolutionem Ordinatio proprii Parochi. Quinimo Synodus nostra lib. 3. cap. 3. declarat, nec etiam proprio Parochi licere hanc benedictionem, & hujusmodi propriis Cappellani mandare, salvo tamen legitimo impedimento: ergo minus licet simplici Sacerdoti sine licentia eandem impetiri.

CAS. I. Parochus sollicitatus à Parochiana ad turpia non consentit; dicit tamen: *Bonum tibi, quod sum Parochus; si non essem Parochus.* Q. an sic dicens, graviter peccet.

Respondeo affirmative: peccat enim primo peccato scandali, quia per illa verba satis indicat parochianæ sollicitanti ad turpia suam voluntatem consentiendi in illa; quodque ideo non consentit, quia timet pœnam, reservationem scilicet, in quam consentiendo incurreret; non quod odio habeat culpam, & Dei offensam. Deinde peccat etiam contra castitatem, quia talis voluntas est vera delectatio turpium, nec eum excusat conditio illa apposita: *Si non essem Parochus.* Quia huiusmodi conditio non tollit omnem malitiam ab objecto, sed solam illam majorem deformitatem, quam peccatum suum contraheret ex conditione personæ, quippe cum consentire in turpia malum sit, & illicitum cuiuscumque, etiam non Parochi; ita cum Bonac. Alar. Palao, Girib. Doctores communiter. Excusaretur tamen à peccato gravi contra castitatem, si non serio, & ex animo, sed solum ex aliqua levitate talia verba proferret: at non sic puto posse facile excusari à peccato gravi scandali; quia intenta propria conditione Parochi, tenetur ex officio acriter sollicitantem reprehendere, & à proposito, quantum in se est, remove; unde ne ex levitate quidem potest sine gravi scandalo voluntatem consentiendi simulare.

CAS. II. Vir quidam dives augendarum opum desiderio flagrans, deliberate exoptat, ut milites exteri iterum Regionem hanc invadant, suasque in ea moras ducant, ut ipse carius exinde fruges vendat. Q. an peccet contra decimum Decalogi præceptum.

Respondeo affirmat. Ratio est, quia iste dives adhuc magis ditescere concupiscit cum aliorum proximorum damno, quod pati universaliter cogatur, militibus suam regionem invadentibus, in eaque motam trahentibus. Quod enim propterea fruges carius vendantur, cadit profecto in grave damnum pauperum; inde id deliberate intendere, est velle proprias opes augere modis illicitis, quod prohibetur decimo Decalogi præcepto; contra hoc igitur peccat dives in casu nostro deliberate exoptans, &c. Ita ex Girib. tract. 14. in fine.

CAS. III. Capellanus in nocte Nativitatis Domini immediate post Laudes recitat etiam quatuor horas diurnas, putans sequenti mane se nimis occupandum in audiendis confessionibus. Q. an recte se gerat.

Respondeo affirmative. Ratio est, quia ex una parte substantia præcepti recitationis Divini Officii, quæ obligat sub gravi, consistit in hoc quod dicantur horæ Canonice singulis diebus naturalibus, qui concluduntur ab una media nocte ad aliam mediam noctem; quod autem dicantur tali determinato diei tempore, est modus quidam, & circumstantia non adeo necessaria, & obligans dumtaxat sub levi: ex alia vero parte ad excusandum ab huiusmodi levi culpa, sufficit quæcumque causa, etiam levis, non servandi tale tempus determinatum pro unaquaque hora, ut cum Tamb. Leand. Diana, & Girib. docent communiter Doctores, ergo à fortiori im-

munis erit à quacumque culpa, qui id præstat ex motivo charitatis; quin immo propterea tempus præveniat, recte insuper se gerit exercens actum prudentiæ, & diligentiae. Cum igitur Capellanus noster in nocte Nativitatis Domini ideo immediate post Laudes recitet quatuor horas diurnas, & sic præveniat tempus recitationis earumdem, quod prævideat, sequenti mane se nimis occupandum in audiendis confessionibus, quod est opus excellentissimæ charitatis, recte utique se gerit.

ANNO MDCCXLVII.

MENSE JANUARI.

CAS. I. Vitalis proprium filium, quem habuit ex Berta, in casu extremæ necessitatis baptizat. Q. an cognationem spiritualem contrahat cum Berta.

Respondeo cum distinctione: vel Berta est legitima uxor vitalis, vel non. Si primum, nullam cum ipso contrahit cognationem spiritualem, ut expresse habetur in cap. *ad limina* 33. q. 1. & ratio est, quia hæc cognatio spiritualis esset Vitali maxima pœna, cum eidem usum matrimonii impediret, quæ pœna consequitur culpam. Quis autem dicit, peccare Vitalem proprium Infantem ex Berta sua legitima uxore genitum, baptizando in casu extremæ necessitatis? Meretur potius, quia suæ obligationi satisfacit, & spirituali salutem cognati spiritualis, quæ subsequens Matrimonium impedit, ut clare colligitur ex cit. cap. *ad limina*, ubi tantum excipitur casus patris baptizantis proprium filium ex propria uxore susceptum, jam matrimonio contracto. Neque hic urget superior ratio; nam cognatio spiritualis orta post Matrimonium contractum est pœna, non vero si contrahatur ante matrimonium: etenim eo tunc pertinet potius ad quoddam amicitiae genus, & vinculum unitatis, in cuius reverentiam Ecclesia Matrimonium prohibuit inter personas cognatione spirituali obstructas; & de facto Parochus baptizans cognationem spiritualem contrahit, quin sit pœna, ita Sanchez de imped. matrim. disp. 62. n. 10. Bonac. tract. 1. de Bap. resol. 96. n. 6. Girib. & alii.

CAS. II. Quidam Sacerdos non abstergit Purificatorio Calicem, intra cuius latera nonnullæ guttæ adherent, ab alia materia, quæ est in fundo Calicis, separata. Q. an guttæ illæ consecrata remaneant.

Respondeo cum distinctione: vel guttæ sunt separata à vino existente in fundo Calicis ante infusionem aquæ, vel post. Si primum, non remaneant consecrata; quia cum sic non sint licite consecrabiles, utpote cum aqua non mixta, præsumendum non est, in Sacerdote adfuisse intentionem eas consecrandi, secus graviter peccaret. Si secundum, probabilius remaneant con-